

Midőn pedig az E. L.-ok számára közlésül beküldöm, azért teszem, mert reménylen hogy szaktársaink hozzá fognak szólni s annál czélszerűbb és megfelelőbb szerkezetet nyer.

Széplaki Lajos.“

T e r v e z e t

a községi erdők kezelésének szabályozására.

Bevezetés.

A tagosítások következtében a községek nagy kiterjedésű erdőterületek birtokába jutottak, melyek nem csak magukra e községekre nézve birnak nagy fontossággal, hanem mint milliákat érő közvagyon országos érdekűek is; ennél fogva nemcsak a községeknek, hanem az egész nemzetnek érdekében fekszik a községi erdők kezelését szabályozni, és azok tartamos használatát biztosítani. Miután pedig a tapasztalás már eddig is megmutatta, hogy itt késedelem visszapótolhatlan károk okozója lehet: köteleessége a megyei hatóságoknak mindaddig, míg az országgyűlés e fontos tárgyat föl nem veszi s az erdőtörvényt meg nem alkotja *), oly szabályzatról gondoskodni, a mely ideiglenesen a törvény helyét pótolja, és minden rendetlenségnek elejét vegye.

Az ily szabályzat alapját minden esetre az önnálló községi kormányzásnak (selfsgouvernement) kell képezni: az erdőkezelő és védő személyzet megválasztása tehát minden esetre a község joga maradjon; ugyszintén meg kell engedni hogy az erdei termények felhasználási vagy értékesítési módja fölött szabadon rendelkezhessék, kivéven, ha pazarlás, tudatlanság a tartamos használatot veszélyeztetvén, zár alá való helyezést tennének szükségessé.

*) A mit bizony kár halasztani, s a mit bizvást elébe lehetne a vadászati törvényjavaslatnak tenni. Szerk.

A megyei hatóság feladatát az erdőterület épségének és értékének fentartása, és a tartamos használat biztosítása képezi; továbbá pedig a kezelés és ellenőrzés, valamint a felügyelet szabályozását, szóval a felső vezényletet kell kezébe vennie. —

ELSŐ CZIKK.

Általános szabályok.

1. §.

A községi erdő, legyen az város vagy falu tulajdona oszthatlan s elárúsíthatlan birtokot képez, és más féle gazdasági művelés alá nem vehető.

2. §.

Oly esetben azonban, midőn kedvező fekvési és talaj viszonyok valamely erdőrész talajának mezőgazdasági használata által nagyobb jövedelmet biztosítanak, az átváltoztatás megengedhető; de mindig a megye beleegyezésétől függ. Az élesendő területet azonban a községnek más, feltétlen erdőtalaj birtokrész által kell pótolni, még pedig a talajjóságnak megfelelő arányban, úgy hogy az erdő évi termése a terület csere következtében ne csökkenjen.

3. §.

A 2. §.-ban megalapított engedélyt a megye csak szakértők meghallgatása után adja meg.

4. §.

A községnek kötelessége erdeje határait mennél előbb világos és egykönnyen el nem tűnhető jelek által megjelölni, még pedig kivétel nélkül arra, hogy a határok idegen vagy községi tagok birtokaival érintkeznek-e vagy nem. A határok minden 5-ik évben megújítandók.

5. §.

A községi előljáró vagy közhatóság a terület épen tartásáért felelős, minél fogva azok változásai alkalmával a hatá-

rokat meg kell járni, s mibenlétüket jegyzőkönyvileg fel kell venni. —

6. §.

A megyének jogában áll a község határát bár mely oknál fogva, vagy minden ok nélkül is a megyei mérnök, vagy kiküldött szakértők által megvizsgáltatni.

MÁSODIK CZIKK.

A községi erdők célja és az erdei termények felhasználása.

7. §.

A községi erdők célja általában a község tagjai számára a szükséges tüzi és épület fát szolgáltatni, a mennyiben ezt a tartamos használat megengedi. Ezenkívül a tilalom alól felszabadult erdőrészeknek még a legelő szükséglet fedezésére is közre kell hatniok.

8. §.

Idegének számára való faeladásnak tehát községi erdőben csak következő 3 esetben van helye:

a) ha a berendezés útján megalapított évi jövedék a község szükségletét túlhaladja, vagy előbbi évekből valami meg lenne takarítva;

b) ha valamely községi erdőrész értékesebb faanyagokat tartalmaz, pl. épület fát, fűrésztonkóket, zsindely-, szerszám fát sat., s a mellett olcsó pénzen a község tagjai szükségletét más erdőkből vagy kőszén által lehet fedezni, s ennél fogva míg a szükséglet fedezése biztosítva van, a községi pénztár javára nyereséget lehet behozni;

c) ha a község tagjai természetben járó fa illetményükről közös beegyezással hozott és forma szerint kiállított községi határozattal vagy egészen, vagy részben le mondanak.

9. §.

Az eladásra az engedélyt a község minden esetre a megyétől köteles kieszközölni. A megye az eladásra való enge-

délyt vagy esetről esetre adja meg, vagy egyszerre több évre is kiterjesztheti azt, különösen városoknál, a hol a nagyobb értelmiségtől a községi érdekek károsítását annyira félteni nem lehet.

10. §.

Az eladás mindig nyilvános árverés útján történik a szolgabíró v. eskütt jelenlétében. Kivételek a megyei hatóság beleegyezésétől függenek.

11. §.

Az erdőterményeknek elosztása a község tagjai között a jogosultak összeírása alapján történik és a községi erdőkezelő által a község ellenőrzése mellett vitetik véghez; a község számadásában pedig pontról pontra kimutatandó, habár a terményeket a jogosítottak maguk állították elő vagy az előállítás költségeit a községi pénztárnak megtérítették, vagy nem.

12. §.

Miután épületfát, vagy más mű és szerszámfát nem lehet egyenlőlegesen elosztani, mert a jogosultak szükséglete nem egyenlő: erre nézve a megye elébe árszabályt terjeszt a község, a mely szerint azután a községi pénztár javára az ily fa kiszolgáltatni fog.

HARMADIK CZIKK.

A községi erdők kezelése és a gazdálkodás módja.

13. §.

Minden község köteles erdeje számára szakember által gazdasági tervet készíttetni, még pedig két példányban, melyek közül az egyik a községnél marad, a másik pedig a megyének nyújtandó be.

14. §.

A gazdasági tervnek tartalmaznia kell:

- a) a rendszeresen meghatározott évi termést (Ertrag),
- b) a vágások sorrendjét,

- c) a vágásmódot,
- d) az évente ertvényezendő területek kimutatását,
- e) a vigályítások, tuskóirtás és többi mellék használatok terjedelmének, sorrendjének, és évének meghatározását.

Ehez az erdő térképe, vagy legalább világos kézirajza legyen csatolva.

15. §.

A gazdasági tervet a megye szakértők által (megyei felügyelő) megvizsgáltatja, és csak ha ezek véleménye kedvező, adja meg annak kivitelére az engedélyt.

16. §.

A gazdasági terv kivitele, legyen a község nagy, vagy kicsiny, mindig elméletileg és gyakorlatilag képzett szakemberre bízandó.

17. §.

Erdőkezelőjét minden község szabadon választhatja, és szabadságában áll a kezelést vagy valamely határos uradalom erdészére bízni, vagy külön erdészt tartani, vagy más községekkel egyesülni e célra.

18. §.

A 16. §. szabványa kivétel alá esik, ha az egész kerületben, vagy annak nagy részében nem található nagyobb erdőbirtok s tehát szakképzett erdész sem. Ily esetekben a községi birtok is kicsiny lesz, és a községek csak erdőőrt kötelesek tartani, míg a gazdasági terv rendelvényeit a megyei erdőmester fogja rendes évi körutazásai alkalmával közvetlenül a községnek kiadni, s fog azok eszközlése fölött őrködni.

19. §.

A megye hatóságtól függ meghatározni, mely községekben alkalmazható a 18. §.

20. §.

A megye által fölesketett erdőkezelő magát csak is a megye által megerősített gazdasági terv szabványaihoz köteles

tartani. Egyes községi tagok befolyásának vagy rendelvényeinek magát semmi esetben sem szabad alá rendelni, és jogában áll, ha a gazdasági terv valamely tekintetben hiányosnak mutatkoznék, — annak megváltoztatására vagy javítására a megyehatóság elé indítványt terjeszteni.

21. §.

A községi erdőkezelő fizetését a községnek joga van ugyan meghatározni, de a megyehatóság felügyel arra, hogy az olyan legyen, a mely szakképzett egyének vállalkozását ki ne zárja.

22. §.

A községi erdész fizetésén kívül a községtől nem követelhet semmi más féle járadékot sem; így nem illeti őt előfogat, hátszló, napidíj, vagy tantiéme. Csak ha a község által a megye székhelyére, vagy más hová küldetnék ki, van joga 3 ft. napidíjra és előfogatra.

HEGYEDIK CÍKK.

A megye részéről való felügyelet.

23. §.

A községi erdők felett való felügyelet a megye jogköréhez tartozik.

24. §.

A felügyelési jogot a megyei hatóság megyei erdőfelügyelők által eszközli; ezek a megye által választatnak, vagy nagyobb erdőbirtokosok erdőtisztjei bizatnak meg e célra.

Megjegyzés. Az első mód oly esetekben lenne ajánlható, a hol a megyék nem erdődusak, a községi erdőbirtokok csekélyek és igen el vannak szórva és szakembereket a vidéken e célra nem igen lehet kapni. A második mód erdődús megyékben volna helyén, a hol a községek erdeje terjedtebb, egy erdőfelügyelő a megye számára nem lenne elég és szakképzett egyének elegendő mennyiségben állanak rendelkezésre. Ezt különösen olesóság tekintetében lehetne ajánlani.

25. §.

A felügyelő köteles a felügyelete alatt álló községek erdeit évente legalább egyszer beutazni, és magának a gazdasági terv pontos keresztülviteléről meggyőződést szerezni. Különösen fel kell ügyelnie a felújításra és az erdei és legelő károsításokra. A szamadásokat meg kell vizsgálnia, egyes községi tagok panaszait fel kell vennie és összes tapasztalatairól a megyének írásban jelentést kell tennie.

26. §.

A megye bizottságot választ, a melybe legalább 1—2 erdőfelügyelő vagy más erdész mint szakember veendő fel. A bizottság megvizsgálja a felügyelő jelentéseit, és a politikai közegek útján a bajok vagy rendetlenségek orvoslását elrendeli.

27. §.

Az oly községeket, melyek erdejüket rosszul kezelik, nem ujtják fel rendesen, vagy elpusztítják, ha kétszeri megintés nem használna, a megye gondnokság alá helyezheti.

28. §.

A megyei felügyelők fizetéseit, átalányait, vagy uti költségeit és napidijait a megye szabja meg és fizeti, s ezen költségeket a községi erdő területekre házi adóként kivetí.

ÖTÖDIK CZIKK.

A vágás és ertvényezési szabályok érvényesítése, erdő használat, legelő, védelem.

29. §.

Az évi vágásokat, és a vigályításokat (Durchforstung) a község erdésze jelöli ki a gazdasági terv szabványai értelmében, valamint azok rendes letarolására is felügyel.

30. §.

A folyó vágásokon kívül a község erdejében nem szabad vágni semmit sem, kivéven:

a) ha más erdőrészekben döntött volna ki a szél fákat, vagy rovar pusztítások következtében száradtak volna ki azok;

b) ha a községnek sürgetőleg van szüksége oly minőségű fára és oly mennyiségben, a mint azt a folyó vágások szolgáltatni nem képesek.

Mind ezen esetekben azonban az ily módon nyert fát a jövő év illetményéből le kell vonni; és ha azt meghaladná, 2 vagy több évre kell a visszapótlást elosztani.

31. §.

A vágásokban nyert minden fát a szokásos méretekben kell feldolgozni, (a tűzifát ölekben, az épületfát, tönköket a szokáson hosszúságban) és csak ily alakban és ellenőrzés mellett szabad azt megszámlálni és átadni. Méretlen anyagokat, vagy az erdész tudta nélkül kiadni semmi szím alatt sem szabad.

32. §.

Hulladék fa szedését, a mennyiben azt fejsze vagy fűrész nélkül gyűjteni lehet, a község szegényebb tagjainak meg lehet ugyan engedni, hanem csak írásbeli engedmény mellett, és hogy azért vagy valami csekély bért fizessenek a községi pénztárba, vagy pedig az erdei termények nyelésénél, vagy az ertvényezéseknél bizonyos viszonszolgálatot tenni kötelesek legyenek.

33. §.

A fa vágatásának módja fölött, vagy is hogy a fát a jogosultak maguk vágják-e, vagy a község vágassa az ő költségükre, mindig a község határoz.

34. §.

Az erdők legeltetése következő feltételek mellett meg van engedve:

a) a marhát csak csordákban és a károkért felelős pásztorok felügyelete alatt szabad az erdőbe bocsátani;

b) a vágások mindaddig tilalom alatt maradnak, míg a jövő sarjadék zárata biztosítva nincs;

A gazdasági terv a talaj minősége, fekvés, éghajlat és fa-

nemek szerint a tilalmazás időszakát e czélra körülbelül már előre meghatározza; a tilalom alól való felszabadítást azonban csak a megyei felügyelő rendelheti el;

c) kecskét a községi erdőbe hajtani tilos.

35. §.

A mellék használatokat, mint makkolás, gubics, cser, magvak és gyümölcsök, a mennyire csak lehet a község javára értékesíteni kell, s e czélra mindig nyilvános árverés tartandó.

A füvet a vágásokban szedni szabad oly helyeken, a hol az ertvények nem szenvednek általa.

Lombalom gyűjtése, miután a talajt kiszegényíti, meg nem engedhető.

36. §.

A letarolt területek ertvényezését a községi erdész a gazdasági terv határozmányai sorrendjében a vágás kitakarítására következő tavasszal minden esetre elővegye, s az e czélra szükséges eszközöket a községnek semmishén alatt sem szabad tőle meg vonni. Lombos közép-, és sarj erdőkben a községi erdész a hézagos helyek befásításáról és a kivesző tuskók utánpótlásáról gondoskodni köteles.

37. §.

Oly községekben, melyek vágásterületeik újra erdősítésében hanyagok, vagy az ertvényezésekhez szükséges eszközöket ismételve megtagadják, — jogában áll a megyei erdőfelügyelőnek az újraerdősítést a község költségére idegen munkások által végeztetni el.

38. §.

Az erdővédelmet a község az országos törvények értelmében a községi erdész rendelkezése alatt álló erdőcsöszök által gyakorolja, s azokat az erdőszszel egyetértve választja meg és fizeti. —

Oly csöszöket, melyek alkalmasoknak nem bizonyultak

vagy megvesztegethetők, a község az erdész ajánlatára eltávolítani köteles, a mit ha tenni vonakodnék az utóbbinak joga van a megyéhez folyamodni orvoslásért.

Egy csősz kerülete szabály szerint az 500 holdat meg ne haladja.

39. §.

A községi erdész az erdőkártevőkről naplót visz, s azokat havonként a szolgabírósnak elítélés végett föl jelenti, valamint évenként a megyei főlügyelőnek a behajtott és hátramaradásban lévő kártérítésekről, valamint az el nem ítélt kártevőkről s mindezeknek okairól kimutatást és jelentést terjeszt föl.

A községi erdész azonban a kártérítési összegeket barátságos uton is behajthatja a községi pénztárba.

HATODIK CZIKK.

S z á m v i t e l.

40 §.

Az erdei számadás oly formán viendő, hogy a községi erdész az anyagszámadást, a községi pénztárnok pedig a pénztári számadást viszi; az ellenőrzést pedig egyik a másik ellen oly formán gyakorolja, hogy az erdész semmi féle anyagot ki nem adhat, a mely előbb a pénztárnok jelenlétében nem vétetett volna számba, míg a pénztárnok semmit sem vehet be, vagy adhat ki, a mit az erdész nem utalványozott.

Az erdőszámadás minden községben elkülönítve vitetik a többi számadásoktól, és csak végeredményei vétetnek fel a községi fő számadásba.

41. §.

A községi erdőből, legyen az ingyen vagy pénzért, semmit sem szabad kiadni, a mi rendes számadásba nem vétetett föl.

42. §.

A községek erdőszámadásait a megye hatóság az erdészeti felügyelők közbenjárásával a politikai hatóságok által vizsgálattatja meg.

HETEDIK CZIKK.

A megye főnnebbi szabályzat mielőbbi életbe léptetésével a politikai hatóságokat bizza meg.

Kirándulás Erdélybe.

Irta Illés Nándor.

(Folytatás).

A Detonáta.

Jókai leírása után ismertem e hegyet s regényes képek látása reményében hagytam el Zalatnát, de a kiritkult, megrongált erdőségek előltek bennem minden fogékonyságot a regényes iránt. Midőn bekanyarodtunk a völgybe, a mely a hegy lábához vezet, még szomorubb lett a kép, mert csak rongyfoszlányait láttam az ősidők dús erdőpalástjának itt ott elszórva sovány szántóföldek között, s midőn szemünkbe tűnt a hegy, meghiusult reményektől kicsalva tört ki belőlem a felkiáltás: ez a Detonáta?!

Csúcsa felé erdős hegyláncz tetejéről két szikla orom mered ki; fehéres szürke színe után mésznek gondoltam: ez ormok a Detonáta bazalt orgonája. A keletnek fekvőt az oláhok Flokoasza a délnyugat felé fekvőt Invukolynak nevezik.

A kép innét szép ugyan, de nem tesz hatalmas benyomást. Nem lehet azonban tagadni, hogy ennek főleg a környezet az oka: az egyiptomi gúlák csak a sik homok pusztának köszönhetik a benyomás nagyszerűségét, melyet az utazóra tesznek; a Tátra hegyláncz látképe a Szepességen páratlan nem csak a roppant hegyecsoport, hanem környezete miatt.